

Het Romeinse Rijk

Speurtocht van jaar 40-100

- **Startpunt: Volkspark Oosterhofweg 49, Rijssen**
- **Lengte: 3 km**

Gebruiksaanwijzing

- Getallen verwijzen naar jaartallen op de paaltjes.
- Letters achter de getallen verwijzen naar de betreffende zijde van de informatiebus:
R = regionale gebeurtenissen; N = Nederland;
E = Europa; W = overige werelddelen.
- Scan onderweg QR-codes op de paaltjes voor filmpjes e.d.

Bewegwijzering

Wit-paarse bordjes geven de looprichting aan. De bordjes zijn vaak bevestigd aan lantaarn- en straatnaampalen.

Podcast

Tip! Beluister voor je op pad gaat de podcast bij deze rondwandeling. Dan krijg je in het kort te horen wat er in deze periode gaande is. Dat maakt het gemakkelijker om gebeurtenissen die je onderweg tegen komt in die tijd te plaatsen. De podcast staat op de website van het Wereldtijdpad: zie pagina van deze rondwandeling.

[Tijd van rondwandeling Oosterhof](#)

Vooraf

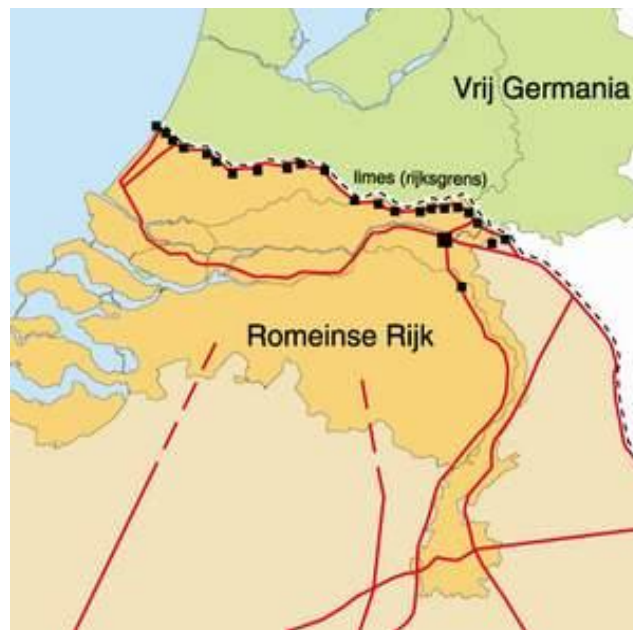
Tweeduizend jaar geleden woonden er ongeveer 250 miljoen mensen op aarde (nu: meer dan 7 miljard!). Een groot deel van Europa, het Midden-Oosten en Noord-Afrika maakte deel uit van het Romeinse Rijk. De helft van wat nu Nederland heet behoorde er ook toe. De Romeinse keizer was enorm machtig en beschikte over een groot, sterk leger. De hoofdstad van het enorme rijk was Rome.

Keizer Caligula (12-41)

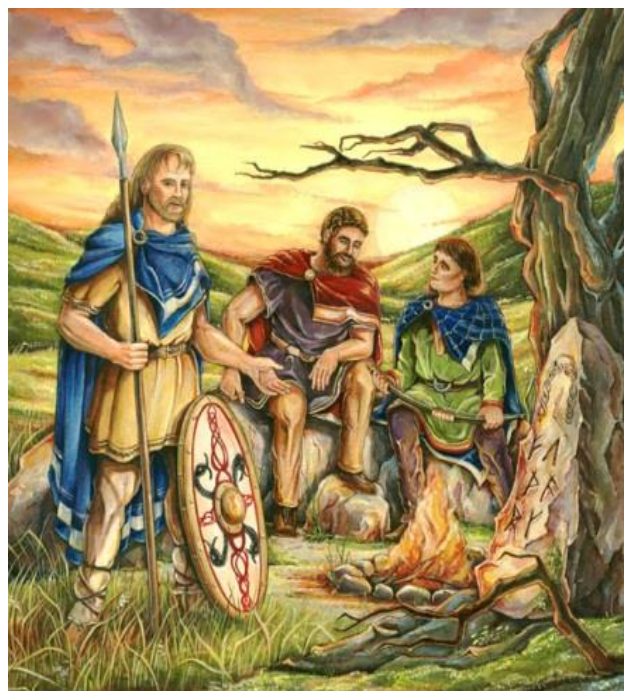
41-E1

De Romeinse keizers zijn erg machtig, maar met de meesten loopt het niet goed af. Wat overkomt de Romeinse keizer Caligula?

41-W

De Romeinen noemen de noordgrens van hun rijk: de limes (spreek uit: lie-mes). Langs welke rivier loopt de limes?

41-N

De Germanen die ten noorden van de Rijn wonen, zijn dappere strijders. Ze zijn niet bang voor de Romeinse soldaten. Waar merk je dat aan?

42-R

Dit aardewerk heet in het latijn 'terra' sigillata. Wat betekent dat?

43-N

De Romeinen vallen Brittannië (= Engeland) binnen om het land te veroveren. Dankzij een groep dappere Bataafse krijgers worden de Britten op de vlucht gejaagd. Wat doen de Bataven?

43-W1

De Egyptische stad Alexandrië krijgt voor het eerst een bisschop (patriarch). Wie? Waar kennen we hem van?

Romeinse cijfers

43

Hoe schrijf je het getal 43 met Romeinse cijfers?

(XLIII)

45-E

Wie laat keizer Claudius uit Rome verjagen? Waarom, denk je?

45-E

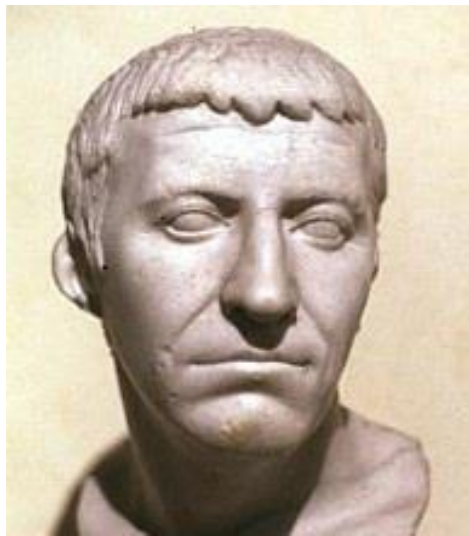
Keizer Augustus liet al een keer de mensen in zijn rijk tellen. Dit jaar gebeurt het weer. Hoeveel burgers worden er dit jaar in het Romeinse Rijk geteld?

45-N1

Net over de grens bij Nijmegen breken de Romeinen een oude vesting af om er een nieuwe voor in de plaats te bouwen. Hoe heet de plaats?

47-N

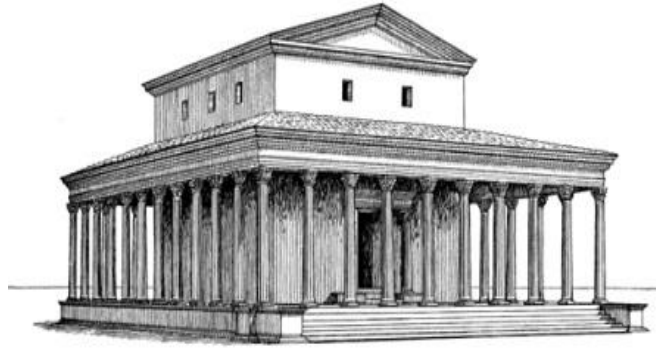
Corbulo is een Romeinse generaal. Hij steekt met zijn leger de Rijn over om land te veroveren. Tegen wie vecht hij? Hoe loopt het af?

47-W1

Wie keren er dit jaar terug in Jeruzalem?
Waar zijn ze geweest?
Wat deden ze daar?

51-N1

De Romeinen bouwen een tempel in Elst.
Welke god wordt er vereerd?

52-E1

Romeinse werklieden zijn heel knap. Ze hakken en graven wel tien jaar om een tunnel te maken. Hoe lang is de tunnel? Waarvoor dient hij?.

*Loop nu links over de brug naar de Oosterhof
(Rijssens museum).*

Op het gebouw rechts staat een jaartal in Romeinse cijfers. Welk jaar is dat?

[I = 1; V = 5; X = 10; L = 50; C = 100; D = 500; M = 1000]

Loop weer terug.

53-W1

De Griek Heron is een knap man. Hij woont in de Egyptische stad Alexandrië. Ook daar zijn de Romeinen de baas. Heron vindt de aeolipile uit. Wat is dat?

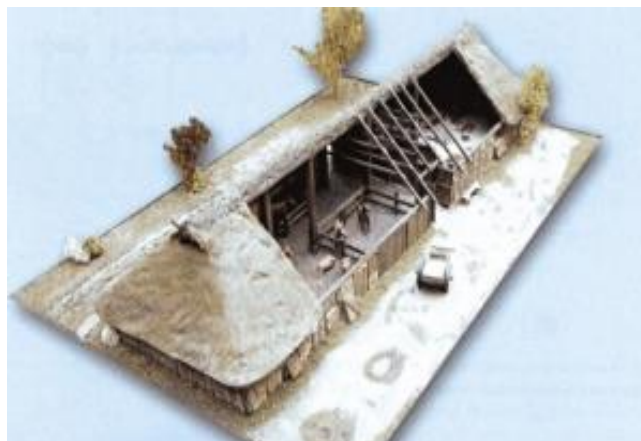
53-N

De Romein Plinius de Oudere is een poosje in ons land gelegerd. Als hij een rondreis maakt, schrijft hij in zijn dagboek: 'Wanneer de golven het omringende land overspoelen, lijken de bewoners op zeelieden.' Over wie heeft hij het? Waarom lijken ze op zeelui?

53-E

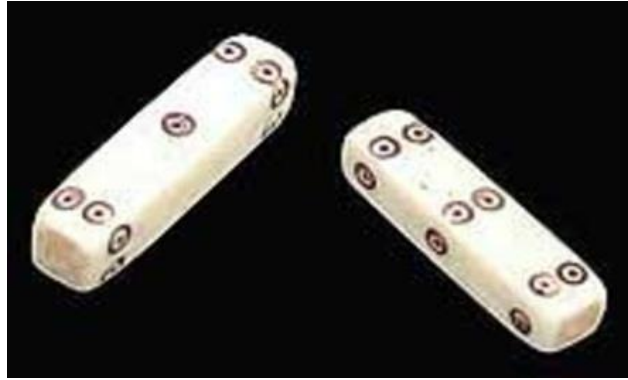
In de buurt van Romeinse legerplaatsen (forten) ontstaan stadjes. Wie wonen daar? Waarom?

56-N1

De Germanen in ons land wonen in woonstalhuizen.
Waarom noemen we dat een woonstalhuis?

57-E1

Romeinse legionairs houden van spelletjes. Waar zijn ze dol op?

59-E1

In de Italiaanse stad Pompeï mogen de komende tien jaar geen gladiatorengevechten worden gehouden.
Waarom niet?

59-N

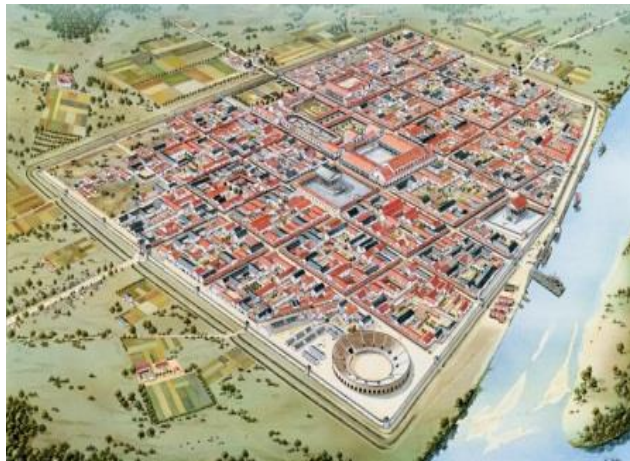
De Romeinen nemen naar ons land soorten bomen mee die er tot nu toe niet groeien. Weet je er vier te noemen?

Koningin Boudica

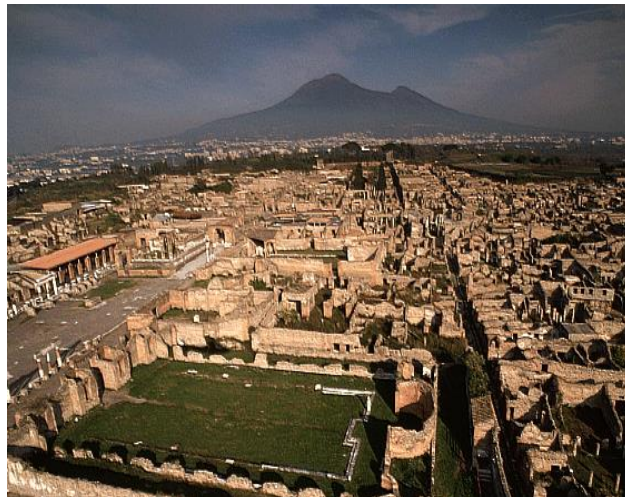
61-E2

De opstand van de Britse koningin Boudica tegen de Romeinen mislukt. Hoe loopt het voor haar af?

62-N1

Dit is Xanten. Het ligt in het tegenwoordige Duitsland net over de grens bij Noviomagus (Nijmegen). Hoe heet het ronde gebouw?

63-E1

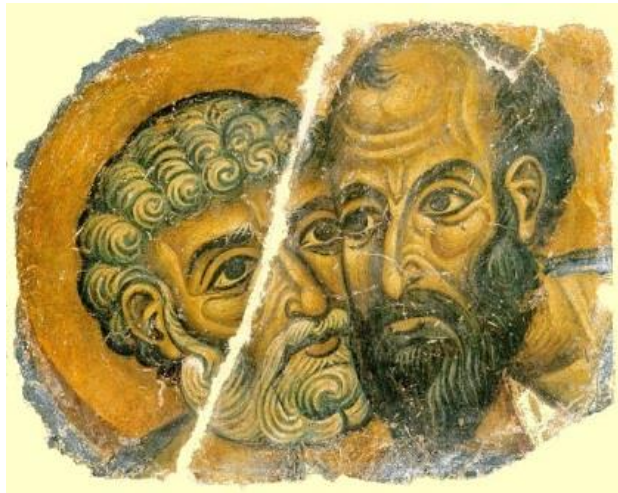
Een foto van Pompeï.
Hoe heet de berg op de achtergrond?

64-N

De boeren hier leren hoe ze drassige grond droger kunnen maken. Dat heet afwateren. Van wie leren ze dat?

64-E1

In deze tijd overlijden twee bekende christenen. Wie?

75-E

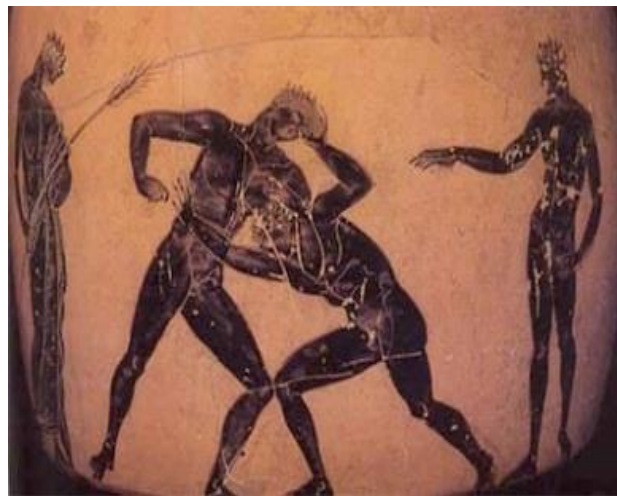
Hoe heet het grote plein in het centrum van elke Romeinse stad?
Welke gebouwen staan er omheen?

76-N1

Waar in ons land bouwen de Romeinen veel villa's?

76-E

Wat doen Romeinse mannen om een sterk lijf te houden?

78-N

Wat bouwen de Romeinse legionairs in Nijmegen?
Hoeveel mensen kunnen er in?

78-R

Wat voor soort Romeinse munt is in Oldenzaal opgegraven? Welke keizer staat er op?

79-E1

Een natuurramp in Italië. Wat is er gebeurd?

80-N1

Hoe lang is het nieuwe aquaduct dat bij Colonia Agrippina (Keulen) gebouwd wordt?
Hoeveel liter water stroomt elke dag naar de stad?

80-E1

Hoe heet dit gebouw?

Hoeveel mensen kunnen erin?

Hoe lang duurt het openingsfeest?

Hoeveel dieren vinden daarbij de dood?

83-N1

De Romeinen bouwen opslagplaatsen op verschillende plaatsen langs de Rijn. Waarom?

84-N1

Rijke Germanen beginnen de begrafenisgewoonten van de Romeinen over te nemen. Waaraan kun je dat merken?

85-N1

Zuid-Nederland hoort voortaan bij de Romeinse provincie Germania Inferior (het donkere vlekje op dit kaartje). Wat betekent Germania Inferior? Wat is de hoofdstad van die provincie?

86-N1

Waar komen de Romeinse soldaten die in Nijmegen gelegerd zijn vandaan?

87-N1

Romeinse soldaten vechten niet alleen, ze bouwen ook forten, aquaducten en zelfs fabrieken. Wat voor soort fabriek bouwen ze dit jaar in Berg en Dal?

88-N1

Het Romeinse leger is heel groot en sterk. Als de Romeinse keizer een nieuw stuk land wil veroveren stuurt hij er soms wel vijf legioenen op af. Hoeveel soldaten zijn dat?

90-N1

De Romeinse soldaten uit Noviomagus (Nijmegen) leggen een waterleiding aan. Hoe heet zo'n waterleiding in het Latijn? Hoe lang moet hij worden?

91-W1

De rijkere vrouwen in Rome dragen graag sieraden met parels en edelstenen. Ze vinden het ook sjiek om peper op het eten te strooien. Waar komen die parels en de peper vandaan?

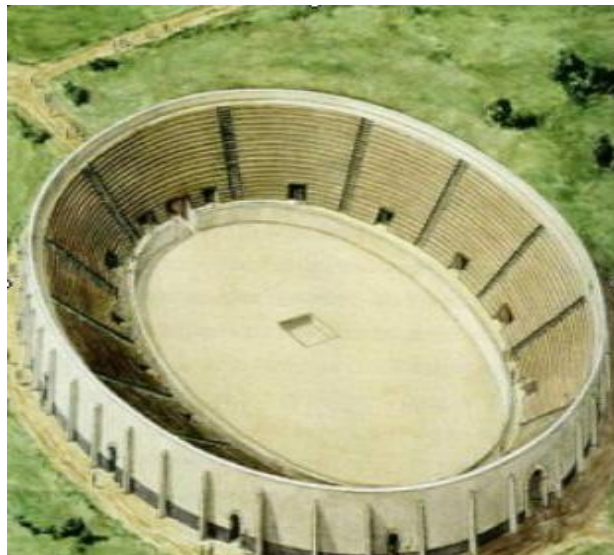
92-W1

Romeinse soldaten in Egypte graven een kanaal waardoor je van zee naar de rivier kunt varen. Welke zee en welke rivier?

93-N

Noviomagus (Nijmegen) heeft een grote markt waar boeren uit de omgeving hun goederen verkopen. Ze maken daar ook kennis met producten die nieuw voor ze zijn. Die komen uit verre streken. Welke producten?

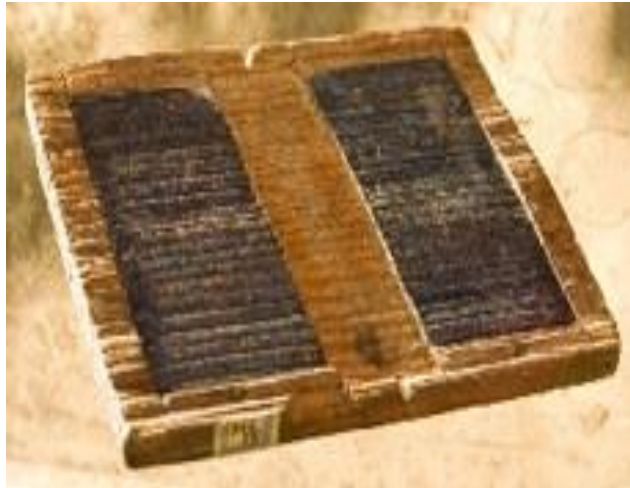

94-N1

Legionairs in Noviomagus (Nijmegen) bouwen een nieuw amfitheater dat nog groter moet worden dan het bestaande.

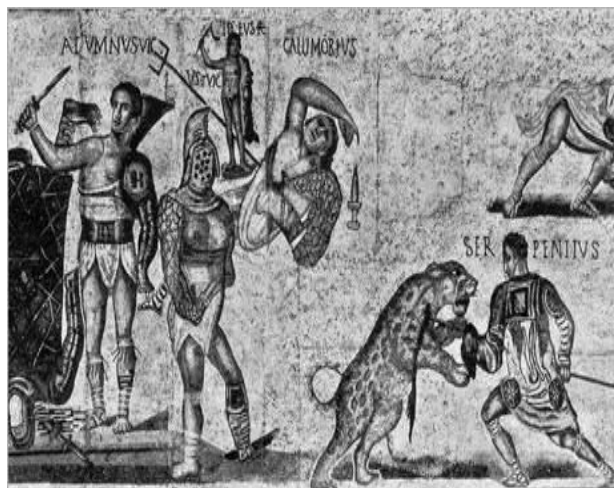
Hoeveel mensen kunnen er straks in?

96-N1

Romeinen gebruiken met was bestreken plankjes en krassen daar met een pen (stylo) letters en woorden in. De Bataven die in het Romeinse leger in Brittannië (= Engeland) dienen, gebruiken de wasplankjes om er brieven mee naar huis te schrijven. Een van hen heet Chrauttius. Waarover klaagt hij?

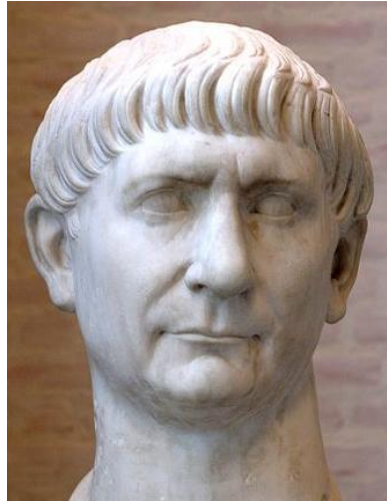
100-R

In deze tijd zitten er geen knopen aan de kleren. De Tubanten hebben iets anders bedacht om hun 'Jas' dicht te doen. Wat?

100-E

Romeinen houden niet van wilde dieren. Die zijn eigenlijk alleen goed voor bloedige gevechten met

gladiatoren. Daarom vinden ze het niet erg dat in Oost-Europa een bepaalde diersoort is uitgestorven. Welk dier?

Keizer Trajanus

100-N

Keizer Trajanus bepaalt dat Noviomagus (Nijmegen) zich voortaan stad mag noemen. Hoe heet de stad nu officieel?

Einde speurtocht.

Loop terug naar het startpunt.

Colofon

© 2019 Stichting Wereldtijdpad

Samenstelling: Floor Looy
Projectmanagement: IKOconsult, Almelo

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van derden zo goed mogelijk te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De Stichting Wereldtijdpad aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor schade als gevolg van niet of onjuiste vermelding van gegevens in deze uitgave. U kunt eventuele opmerkingen schriftelijk of per mail doorgeven aan de stichting.